LECTIO XVII
ΦΟΒΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum,	Μεγάλος φόβος έπιασε (ή κατέλαβε) το στράτευμα από τις διαδόσεις των Γαλατών και των εμπόρων,
qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant.	οι οποίοι διακήρυτταν (ή διαλαλούσαν) ότι οι Γερμανοί ήταν φοβερής σωματικής διάπλασης και απίστευτης ανδρείας (ή είχαν φοβερή σωματική διάπλαση και απίστευτη ανδρεία).
Alius aliā de causā discedere cupiēbat.	Άλλοι (από τους Ρωμαίους) ήθελαν να φύγουν προβάλλοντας ο καθένας και μια δικαιολογία).
Nonnulli pudōre adducti remanēbant.	Μερικοί παρασυρμένοι (ή σπρωγμένοι) από ντροπή (παρ)έμεναν.
Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant;	Αυτοί δεν μπορούσαν ούτε να προσποιηθούν ούτε να (συγ)κρατήσουν τα δάκρυά τους·
abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur	κρυμμένοι στις σκηνές (τους) είτε παραπονούνταν για τη μοίρα τους (ή έκλαιγαν τη μοίρα τους)
aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur.	είτε θρηνούσαν για τον κοινό κίνδυνο μαζί με τους φίλους τους.
Totis castris testamenta obsignabantur.	Σε όλο το στρατόπεδο υπογράφονταν και σφραγίζονταν (ή υπέγραφαν και σφράγιζαν) διαθήκες (ή έγραφαν τις διαθήκες τους).
Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii,	Από τις διαδόσεις τους και τον φόβο τους ταράζονταν σιγά-σιγά ακόμη και αυτοί
qui rei militaris perīti habebantur, perturbabantur.	που θεωρούνταν έμπειροι στα στρατιωτικά πράγματα (ζητήματα).

<u>ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XVI</u>

1. Το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο μπορεί να δηλωθεί με:
   - ob, per, propter + αιτιατική (propter sapientiam-4)
   - de, ex, a(b) + (κυρίως) αφαιρετική (ex vocibus, de causa-17)
   - απλή αφαιρετική (stupet forma puellae-3)

2. **ingenti magnitudine / incredibili virtute**: η (οργανική) αφαιρετική της ιδιότητας συνοδεύεται πάντοτε από επιθετικό προσδιορισμό και, όταν βρίσκεται δίπλα σε συνδετικό ρήμα, λειτουργεί ως αφαιρετική κατηγορηματική της ιδιότητας.
3. **alius, alia, aliud**: πρόκειται για αντωνυμικό επίθετο, όπως και τα nonnulli και totus (επίθετα που κλίνονται όπως οι αντωνυμίες, γεν. ενικού -ius, δοτ. ενικού -i, όχι κλητική) που σημαίνει άλλος (από πολλούς). Σε αντίθεση, το alter (19) σημαίνει άλλος (από δύο πρόσωπα). Χαρακτηρίζεται και ως αόριστη αντωνυμία (βλ. § 62.16).

4. **causa**: το ουσιαστικό causa πρέπει να διακρίνεται από την καταχρηστική πρόθεση causa + γενική (32, 49) που δηλώνει σκοπό.
5. Το εσωτερικό αναγκαστικό αίτιο, η αιτία δηλαδή που εκφράζει ψυχική αντίδραση, εκφέρεται με απλή (οργανική) αφαιρετική. Χρησιμοποιείται προκειμένου για λέξεις που δηλώνουν **ψυχικό πάθος** (dolōre, timōre, spe, metu, pudōre κτλ.) και συχνά συνοδεύεται από μετοχή του παθητικού παρακειμένου που σημαίνει «παρακινημένος, σπρωγμένος» κτλ., όπως adductus, permōtus (permoveo), incensus (incendo) κτλ.
6. Το ρήμα **do** (της α' συζυγίας· βλ. το μάθ. XII) όταν είναι σύνθετο με μονοσύλλαβες προθέσεις, ακολουθεί την γ' συζυγία· όταν το α' συνθετικό είναι δισύλλαβο (π.χ. circumdo), τότε ακολουθεί κανονικά την α' συζυγία.
7. **Totis castris**: η στάση σε τόπο δηλώνεται με απλή (τοπική) αφαιρετική όταν ένα ουσιαστικό συνοδεύεται από το αντωνυμικό επίθετο totus.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

magnus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του επιθέτου **magnus, -a, -um** = μεγάλος, -η, -ο. [Συγκριτικός: maior, maior, maius. Υπερθετικός: maximus, -a, -um. Επίρρημα magnopere/ magno opere, magis, maxime].
timor: ονομαστική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **timor, timoris** = ο φόβος.
exercitum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, δ΄ κλίση, του ουσιαστικού **exercitus, exercitus** = ο στρατός.
occupavit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **occupo, occupavi, occupatum, occupāre** 1 = καταλαμβάνω.
ex: πρόθεση που συντάσσεται με (κυρίως) αφαιρετική = από.
vocibus: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **vox, vocis** = η φωνή· εδώ: η διάδοση.
Gallorum: γενική πληθυντικού, αρσενικό, β΄ κλίση του ουσιαστικού **Galli, Gallorum** = οι Γαλάτες. (τα ονόματα των εθνών συνήθως δεν απαντούν σε ενικό αριθμό).
ac: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.
mercatorum: γενική πληθυντικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **mercator, mercatoris** = ο έμπορος.
qui: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, της αναφορικής αντωνυμίας **qui, quae, quod** = ο οποίος, η οποία, το οποίο.
Germanos: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **Germani, Germanorum** = οι Γερμανοί (τα ονόματα των εθνών συνήθως δεν απαντούν σε ενικό αριθμό).
ingenti: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, γ΄ κλίση , του τριγενούς και μονοκατάληκτου επιθέτου **ingens, ingens, ingens** (γενική: *ingentis*) = τεράστιος, -α, -ο. [Συγκριτικός: ingentior, -ior, -ius, Υπερθετικός: ingentissimus, -a, -um. Επίρρημα ingenter].
magnitudine: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **magnitudo, magnitudinis** = το μέγεθος.
corporum: γενική πληθυντικού, ουδέτερο, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **corpus, corporis** = το σώμα.
et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.
incredibili: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του τριγενούς και δικατάληκτου επιθέτου **incredibilis, -is, -e** = απίστευτος, -η, -ο. (Δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι δηλώνει μία αρνητική έννοια). Επίρρημα incredibiliter.
virtute: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **virtus, virtutis** = η αρετή, η ανδρεία.
esse: απαρέμφατο ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, –, esse** = είμαι, υπάρχω.
praedicabant: γ΄ πληθυντικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού του ρήματος **praedico, praedicavi, praedicatum, praedicāre** 1 = διακηρύττω, διαλαλώ.
alius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του αντωνυμικού επιθέτου **alius, alia, aliud** = ο άλλος, η άλλη, το άλλο (από πολλούς). (Γενική ενικού: alius, Δοτική ενικού: alii, Κλητική δεν έχει. Σύμφωνα

με τη σχολική γραμματική (Τζάρτζανος, 1982, σ. 48) είναι αόριστη αντωνυμία.
alia: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, του αντωνυμικού επιθέτου **alius, alia, aliud** = ο άλλος, η άλλη, το άλλο. (όπ. α.)
de: πρόθεση που συντάσσεται με (κυρίως) αφαιρετική = για, από, εξαιτίας.
causa: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, α΄ κλίση, του ουσιαστικού **causa, causae** = η αιτία.
discedere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **discedo, discessi, discessum, discedĕre** 3 = αποχωρώ.
cupiebat: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού του ρήματος **cupio, cupi(v)i, cupitum, cupĕre** 3 = επιθυμώ → ανήκει στα 15 ρήματα της γ΄συζυγίας σε -io.
nonnulli: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του αντωνυμικού επιθέτου **nonnulli, nonnullae, nonnulla** =μερικοί, μερικές, μερικά. [non + nullus, -a, -um (= άρνηση + κανένας)]. Τα λεξικά (π.χ. Κουμανούδης σελ. 573) δίνουν ενικό αριθμό nonnullus,-a, -um, αλλά και το λεξικό της Οξφόρδης (Lewis-Short). Σε αυτό το τελευταίο αναφέρεται πως όταν βρίσκεται στον πληθυντικό nonnulli -orum στο αρσενικό γένος λειτουργεί ουσιαστικοποιημένα και σημαίνει = μερικοί, κάποιοι.
pudore: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **pudor, pudoris** = η ντροπή (ως αφηρημένο ουσιαστικό δεν είναι εύχρηστο στον πληθυντικό αριθμό).
adducti: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, β΄ κλίση, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **adduco, adduxi, adductum, adducĕre** 3 = παρασύρω, επηρεάζω.
remanebant: γ΄ πληθυντικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού του ρήματος **remaneo, remansi, –, remanēre** 2 = παραμένω. (Το ρήμα δεν διαθέτει παθητική μετοχή. Στη θέση της μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη μετοχή mansus,-a,-um του maneo, αν και δεν έχει την ίδια ακριβώς σημασία.)
hi: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας **hic, haec, hoc** = αυτός, αυτή, αυτό.
neque: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = ούτε.
vultum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, δ΄ κλίση, του ουσιαστικού **vultus, vultus** = το πρόσωπο.
fingere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **fingo, finxi, fictum, fingĕre** 3 = πλάθω· εδώ η φράση **vultum fingĕre** = προσποιούμαι.
neque: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = ούτε.
lacrimas: αιτιατική πληθυντικού, θηλυκό, α΄ κλίση, του ουσιαστικού **lacrima, lacrimae** = το δάκρυ.
tenere: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **teneo, tenui, tentum, tenēre** 2 = κρατώ.
poterant: γ΄ πληθυντικό οριστικής παρατατικού του ανώμαλου ρήματος **possum, potui, –, posse** = μπορώ.
abditi: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, β΄ κλίση, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **abdo, abdidi, abditum, abdĕre** 3 = κρύβω.
in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με (τοπική) αφαιρετική = σε.
tabernaculis: αφαιρετική πληθυντικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **tabernaculum, tabernaculi** = η σκηνή.
aut: παρατακτικός, διαζευκτικός σύνδεσμος = ή, είτε.
suum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, της κτητικής αντωνυμίας του γ΄ προσώπου για πολλούς κτήτορες (που λειτουργεί ως αυτοπαθητική) **suus, sua, suum** = δικός ,-ή, -ό τους.
fatum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **fatum, fati** = η μοίρα.
querebantur: γ΄ πληθυντικό οριστικής παρατατικού του αποθετικού ρήματος **queror, questus sum, questum, queri** 3 = παραπονιέμαι.
aut: παρατακτικός, διαζευκτικός σύνδεσμος = ή, είτε.
cum: πρόθεση που συντάσσεται πάντοτε με (οργανική) αφαιρετική = με.
familiaribus: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ισοσύλλαβου ουσιαστικού **familiaris, familiaris** = ο φίλος, ο γνωστός (πρόκειται για το ουσιαστικοποιημένο αρσενικό γένος του τριτόκλιτου τριγενούς και δικατάληκτου επιθέτου *familiaris,-is,-e*). Αφαιρετική ενικού : familiari & familiare (σύμφωνα με το Λεξικό της Οξφόρδης, Lewis-Short). Γενική πληθυντικού: familiarium.

suis: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, της κτητικής αντωνυμίας του γ΄ προσώπου για πολλούς κτήτορες (που λειτουργεί ως αυτοπαθητική) **suus, sua, suum** = δικός, -ή, -ό τους.
commune: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, γ΄ κλίση, του τριγενούς και δικατάληκτου επιθέτου **communis, –is, –e** = κοινός, -ή, -ό. [Συγκριτικός: communior, -ior, -ius (αλλά και comior, σύμφωνα με το λεξικό της Οξφόρδης), Υπερθετικός: communissimus, -a, -um (αλλά και comissimus)].
periculum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **periculum, periculi** = ο κίνδυνος.
miserabantur: γ΄ πληθυντικό οριστικής παρατατικού του αποθετικού ρήματος **miseror, miseratus sum, miseratum, miserari** 1= λυπάμαι· εδώ: θρηνώ.
totis: αφαιρετική πληθυντικού, ουδέτερο, του αντωνυμικού επιθέτου **totus, tota, totum** = όλος, -η, -ο, ολόκληρος, -η, -ο. (Γενική ενικού: totius. Δοτική ενικού: toti, χωρίς κλητική.)
castris: αφαιρετική πληθυντικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **castra, castrorum** = το στρατόπεδο. [→ στον ενικό castrum –i/castellum -i = φρούριο, οχυρό **(ετερόσημο)].**
testamenta: ονομαστική πληθυντικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **testamentum, testamenti** = η διαθήκη.
obsignabantur: γ΄ πληθυντικό οριστικής παθητικού παρατατικού του ρήματος **obsigno, obsignavi, obsignatum, obsignāre** 1 = υπογράφω και σφραγίζω.
horum: γενική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας **hic, haec, hoc** = αυτός, αυτή, αυτό.
vocibus: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **vox, vocis** = η φωνή, η διάδοση.
ac: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.
timore: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **timor, timoris** = ο φόβος.
paulatim: ποσοτικό επίρρημα = λίγο λίγο (paulus,-a,-um = λίγος, -η, -ο).
etiam: ποσοτικό επίρρημα = ακόμα και (σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο). Ωστόσο η Λατινική Γραμματική (Α.Τζάρτζανος) το Λεξικό της Οξφόρδης (Lewis- Short) και άλλες γραμματικές το δίνουν ως συμπλεκτικό, παρατατκικό σύνδεσμο.
ii: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής – επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, αυτή, αυτό.
qui: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, της αναφορικής αντωνυμίας **qui, quae, quod** = ο οποίος, η οποία, το οποίο.
rei: γενική ενικού, θηλυκό, ε΄ κλίση, του ουσιαστικού **res, rei** = το πράγμα. Δεν ξεχνούμε ότι μόνο το res και το dies κλίνονται και στους δύο αριθμούς.
militaris: γενική ενικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του τριγενούς και δικατάληκτου επιθέτου **militaris, -is, -e** = στρατιωτικός, -η, -ό· η φράση **res militaris** = τα στρατιωτικά πράγματα/ζητήματα. (Η συνεκφορά χρησιμοποιείται σπάνια στον πληθυντικό).
periti: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του επιθέτου **peritus, -a, -um** = έμπειρος [Συγκριτικός: peritior, -ior, -ius, Υπερθετικός: peritissimus, -a, -um].
habebantur: γ΄ πληθυντικό οριστικής παθητικού παρατατικού του ρήματος **habeo, habui, habitum, habēre** 2 = έχω (στην παθητική φωνή σημαίνει «θεωρούμαι»).
perturbabantur: γ΄ πληθυντικό οριστικής παθητικού παρατατικού του ρήματος **perturbo, perturbavi, perturbatum, perturbāre** 1 = ταράζω.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση
causa -ae (θηλυκό)
lacrima -ae (θηλυκό)
Β΄ κλίση
Galli -orum (αρσενικό, δεν έχει ενικό)

Germani -orum (αρσενικό, δεν έχει ενικό) fatum -i (ουδέτερο) tabernaculum -i (ουδέτερο) castra -orum (ουδέτερο, ετερόσημο) testamentum -i (ουδέτερο)
Γ΄ κλίση timor, timoris (αρσενικό) vox, vocis (θηλυκό) mercator -oris (αρσενικό) magnitudo, magnitudinis (θηλυκό) corpus, corporis (ουδέτερο) virtus, virtutis (θηλυκό) pudor -oris (αρσενικό) (δεν έχει πληθυντικό) falimiliaris -is (αρσενικό)
Δ΄ κλίση exercitus -us (αρσενικό). Δοτική ενικού exercitui & exercitu vultus -us (αρσενικό)
Ε΄ κλίση res, rei (θηλυκό)

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση magnus, -a, -um (συγκριτικός: maior, maior, maius, υπερθετικός: maximus, -a, -um. Επίρρημα magnopere/ magno opere, magis, maxime) peritus, -a, -um (συγκριτικός: peritior, -ior, -ius, υπερθετικός: peritissimus, -a, -um)
Γ΄ κλίση ingens, ingentis (συγκριτικός: ingentior, -ior, -ius, υπερθετικός: ingentissimus, -a, -um). Επίρρημα ingenter. incredibilis, -is, -e (Δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι δηλώνει μία αρνητική έννοια) communis, -is, -e [συγκριτικός: communior, -ior, -ius (αλλά και comior, σύμφωνα με το λεξικό της Οξφόρδης), υπερθετικός: communissimus, -a, -um (αλλά και comissimus)]. militaris, -is, -e [δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει τέλεια έννοια και προέρχεται από ουσιαστικό (miles,militis = στρατιώτης)].

ΜΕΤΟΧΕΣ

adductus, -a, -um
abditus, -a, -um

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

qui, quae, quod (αναφορική)
hic, haec, hoc (δεικτική)
suus, sua, suum (κτητική - αυτοπαθητική)
is, ea, id (δεικτική - επαναληπτική)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

qui Germanos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtute esse praedicabant: Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στα Gallorum, mercatorum . Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει πραγματικό γεγονός και, μάλιστα, σε χρόνο παρατατικό επειδή αναφέρεται στο παρελθόν.

qui rei militaris periti habebantur: Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο ii. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει πραγματικό γεγονός και, μάλιστα, σε χρόνο παρατατικό επειδή αναφέρεται στο παρελθόν.
adducti: αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος Nonnulli, δηλώνει το προτερόχρονο (αφού είναι μετοχή παρακειμένου) στο παρελθόν (αφού εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, remanebant)
[Ανάλυση σε πρόταση: quod nonnulli adducti erant (sunt)(αντικειμενική αιτιολογία)·
(αν θα θέλαμε να εκφράσουμε υποκειμενική αιτιολογία): quod nonnulli adducti essent·
(αν θα θέλαμε να δηλώσουμε το αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας):cum nonnulli adducti essent].
abditi: χρονική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος (hi), δηλώνει το προτερόχρονο (αφού είναι μετοχή παρακειμένου) στο παρελθόν (αφού εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, querebantur).
[Ανάλυση σε πρόταση: (αν θέλουμε να δηλώσουμε μόνο τον χρόνο) postquam/ut hi abditi sunt (erant), (αν θέλουμε να δηλώσουμε τη σχέση αιτίου-αποτελέσματος ανάμεσα στη μετοχή και το ρήμα) cum hi abditi essent].
* Οι λέξεις solus, totus, unus (=μόνος) χαρακτηρίζονται πάντοτε ως κατηγορηματικοί προσδιορισμοί (Κανελλόπουλος, Χρ., 1989, σ. 267)

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

- vox: *ὄπα* < *Fοπα* = φωνή· *ἔπος* < *Fεπος* (επικός, επύλλιο)
- virtus < vir: πρβλ. βιρτουόζος (δεξιοτέχνης)
- alius ≃ άλ-λος (από πολλούς)
- fingo, ef-figies· figura (= σχήμα): πρβλ. φιγούρα
- tabernaculum: υποκορ.του taberna > ταβέρνα
- communis: πρβλ.κομουνισμός
- miseror· miseria: πρβλ. μιζέρια,μίζερος, μιζεριάζω
- obsigno· signum: πρβλ. σινιάλο
- paulatim: πρβλ.paucus, parvus, *παῖρος* (παιδί, παιδικότητα, παιδότοπος, ομορφόπαιδο, μοναχοπαίδι, αθλοπαιδιά, παίζω, παίκτης, παιχνιδιάρης, παίγνιο, εκπαίδευση)
- peritus: πείρα, periculum (πείραμα, πειρατής, πειραχτήρι, πειράζω, πειρασμός, πειραματισμός)
- mercator: πρβλ. μερκαντιλισμός (εμποροκρατία, οικονομικό σύστημα)